

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De scientia sacrorum summorum Romanorum Pontificum, &
sanctissimorum Episcoporum, & aliorum sacerdotum. cap. vii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

omnino nescimus. Ideoque fraternitas tua vna cum fratre nostro coepiscopo Armenio suprascriptae ecclesiae Anconitanæ visitatore illuc festinet accedere, & diligenter de vita, & moribus singulorum acquirere, si nullo crimine sint conscij, quid eos ad hoc officium vetet accedere? Pariter etiam requirendum est, si hoc quod de praefato Archidiacono dictum est, quia nunquam amicus eius domum ingressus est, si ita se veritas habeat; & utrum ex necessitate, aut ex tenacitate talis sit; aut si ita est senex, ut ad regendum non possit assurgere; vel si tactis sanctis Euangelij, sicut nobis nunciatum est, insurandum praebuerit, nunquam se ad Episcopatum accedere. Sed etiam de Rustico diacono quanto psalmos minus tenet, scrutandum est. Florentino autem diacono Rauennati si nullum (ut diximus) crimen est, quod obstat, apud Episcopum eius necesse est agere, ut ei debeat cessionem concedere, non tamen ex nostro mandato, vel edicto; ne contra suam voluntatem eam concedere videatur. Et vide sanctum Tho. in Quodlibeto vi. & vide tex. & docto. in d.c. non liceat Papae. xij. q. ij. & Paulus ad Corinthios epist. j. c. ix. dicit: Bonum est enim mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis euacuet. Aduertant sanctissimi Episcopi.

DE SCIENTIA SACRORVM SVMMORVM Romanorum Pontificum, & sanctissimorum Episcoporum, & aliorum sacerdotum.
Cap. VII.

S V M M A R I V M

- 1 Summi Pontifices, & Episcopi, noui & veteris testamenti scientia praediti esse debent.
- 2 Quae, & quot requirantur pro Episcopo ordinando.
- 3 Doctrina quomodo intelligitur.
- 4 Papa, cum sit caput totius Christianitatis, scientia omnes praecellere debet.
- 5 Tenentur Episcopi omni de fide poscenti rationem reddere. & num. 12.

- 6 Heremita plus contemplatione, quam scientia indigent.
- 7 Illiterati ad sacros ordines promoueri non debent.
- 8 Accipiens dignitatem, vel officium, nisi ad exercendum ea, quæ illi dignitati incumbunt, sufficiens sit, peccat.
- 9 In sacerdotibus maxime ignorantia euitanda est, mater est enim cunctorum errorum.
- 10 Liber Decretorum ob longam obseruantiam approbatus est.
- 11 Apud ordinarium beneficiorum sibi subiectorum libera est dispositio.
- 12 Explicite, & implicite scire quomodo intelligatur.
- 14 Sufficere inferioribus clericis implicite credere, dummodo de sacramento altaris periti sint.

Summi Pontifices, & Episcopi debent habere notitiâ noui, & veteris testamenti, cum Omnipotenti teneantur reddere rationem de fide; de quo vide bonum text. in c. qui Episcopus. xxij. distinct. ubi litera dicit: Qui Episcopus ordinandus est, antea examinetur, si natura sit prudens, si docibilis, si moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, si peruiuil, si semper suis negotijs cauens, si humilis, si affabilis, si misericors, si literatus, si in lege Domini instructus, si in scripturarum sensibus cautus, vel acutus, si in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus, & ante omnia si fidei documenta verbis simplicibus asserat, id est, patrem, & filium, & spiritum sanctum vñ Deum esse confirmans, totamq; Trinitatis vnitatem, deitatem, coessentialem, & consubstantialem, & coeternam, & coomnipotentem prædicans, si singulas quasque in Trinitate personas plenum Deum, & totas tres personas vnum Deum, si incarnationem diuinâ non in patre, neq; in spiritu sancto factam, sed in filio tantû credat; vt quia erat in diuinitate Dei patris filius, Deus verus ex patre esset, & verus homo ex matre carnem ex matris visceribus habens, & animam humanam rationabilem, simulq; in eo vtriusque naturæ. i. Deus, & homo, vna persona, vnus filius, vnus Christus, vnus Deus creator omnium quæ sunt, & auctor, & rector, Deus cum patre, & spiritu sancto omnium creaturarum, qui

qui passus sit pro salute nostra vera carnis passione, & mortuus vera corporis sui morte, resurrexit vera sue carnis receptione, & vera anime reassumptione, in qua veniet iudicare viuos, & mortuos. Quarendum est etiam ab eo, si veteris, & noui testamenti, id est, legis, & prophetarum, & Apostolorum vnum, eundemq; credat auctore; & Deum viuos, ac mortuos iudicaturum, & si diabolus non per conditionem, sed per arbitrium factus sit malus. Quarendum est etiam ab eo, si credat huiusmodi, quam gestamus, & non alterius resurrectionem; si credat iudicium futurum, & recepturos singulos pro his, quæ in carne hac gesserint, vel pœnas, vel præmium; si nuptias non prohibeat, si secunda matrimonia non damnet, si carniū perceptionem non culpet, si pœnitentibus reconciliatis communicet, si in baptismo omnia peccata, id est, tam originale peccatū contractum, quàm illa, quæ voluntariè admissa sunt, dimittantur, si extra ecclesiam catholicam nullus saluetur. Cùm in his omnibus examinatus fuerit inuentus plenè instructus, tunc cum omni consensu clericorum, & laicorū, & conuentu totius provincie Episcoporum, maxime Metropolitani vel autoritate, vel presentia, ordinetur Episcopus. Suscepto in nomine Domini nostri Iesu Christi Episcopatu non suæ delectationi, non suis moribus, sed his patrum definitionibus acquiescat, facit rex. in c. j. & ij. lxij. distinct. Oportet enim Episcopum esse doctum. Et doctrina consistit in disciplina correctionis, in sermone prædicationis: in disciplina, vt corrigat ex charitate, & cum lenitate, & non ex odio, nec modum excedat in correctione; sed si excesserit, veniam non cogitur à subditis postulare, ne apud eos, quos oportet esse subiectos, dum nimium seruetur humilitas, regedi frangatur autoritas: & tamen petenda est venia ab omnium domino, qui no- uit eos, quos plus iusto forte corripitis, quanta beneuolen- tia diligatis. rex. in c. quando. lxxvj. distin. vbi etiam legi- tur: In doctrina verò sacræ scripturæ autoritatem debet Episcopi proferre, non secularium literarum peritiā ostē- dere; non enim est Episcopalis officij Grammatica expo- sere, nec laudes leuis personæ in ore Pontificis. Et vt

clap

clarius loquamur, dico de mente docto. in c. cum in cunctis. de electio. quod sufficientia consideratur secundum qualitatem loci ubi habet Episcopus, vel sacerdos vivere, & conuersari; secundum qualitatem officij sui. Ideo ¶ Papa deberet habere maiorem scientiam reliquis, cum sit prepositus, & caput totius Christianitatis: Episcopi vero debent habere notitiam noui, & veteris testamenti, cum omnipotenti teneantur reddere de fide rationem. de quo vide bo. tex. xxij. dist. in c. qui Episcopus. lxij. dist. in c. j. & ij. & legitur in j. epist. Petri cap. iij. Parati omni poscenti rationem reddere de ea, quæ in vobis est, fide. & Dan. xij. legitur, qui docti sunt, fulgebunt, quasi splendor firmamenti; & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. & in Ecclesiastico c. xiiij. dicitur: Qui ¶ elucidant me, vitam æternam habebunt; qui elucidant mea occulta, id est, sapientiæ mysteria in lege, & prophetis contenta fideliter exponendo, vitam æternam habebunt in præmium. Item secundum Hostien. debent habere scientiam iuris canonici, cum secundum illam debeant iudicare, præsertim in causis matrimonialibus, vt in c. j. de consang. & affin. Archidiaconi vero, & Præpositi debent scire iura, secundum Inno. cum habeant secundum illa iudicare. Sed hoc ego intelligo in his Archidiaconis, & Præpositis, qui habent iurisdictionem contentiosam: in illis vero, qui solum habent nudum nomē, vt Archidiaconus, & Præpositus, non requirerem talem scientiam: quia (vt dixi) satis est, vt habeant sufficientem scientiam: & sufficientes appellatur secundum qualitatem officij, & dignitatis suæ regionis. Et ¶ Heremita magis indigent contemplatione, quàm scientia. arg. xvj. q. j. in c. legi epistolam. supplet enim defectum scientiæ perfectio charitatis, vt in c. ij. de rehunc. Vnde dicit Inno. quod in Abbate non requiritur magna scientia. & dicit Archid. in d. c. legi, sufficere sibi, vt sciat cantare, & legere. Collecta dicit hoc verum, nisi habeat curam animarum. Sed ego nō video qualiter posset primum dictum saltem de iure procedere, cum quilibet Abbas habeat saltem curam fori pœnitentialis respectu monachorum suorum: de presbyteris vero dic,

hodie, quod debent scire canones penitenciales, & illa,
 quæ habentur in c. quæ ipsis. xxxviii. dist. Ex prædictis
 inferitur, & ex tex. supradicto, quod omnino illiterati non
 debent ordinari, & probatur hodie clarius in c. si. de temp.
 ord. lib. vi. Si tamen ordinarentur, acciperent characterem
 secundum docto. quia ex quo quis est baptizatus, est ca-
 pax cuiuslibet sacramenti, ut in c. veniens, de presby. non
 bapt. Parum autem scientes non debent promoueri, nisi
 secundum Inno. sint dociles, id est, apti ad addiscendum.
 Quod procedit secundum Hostien. dispensatiue, & ex ma-
 gna causa, quasi non sufficiat, quod quis sit docilis ad hoc
 ut promoueat: & bene loquitur, & credo hunc intelle-
 ctum habuisse Innoc. Sed (ut dixi) considerata est mul-
 tum qualitas loci; nam in Preposito hominibus abiectis,
 & modice conditionis non requiritur tanta scientia, sicut
 in eo, qui præponitur curæ magnorum viciorum. conclu-
 dit tamen Innocen. vnum dictum notabile, quod pec-
 cat acceptans dignitatem, vel officium, si non habet suffi-
 cientem scientiam ad exercendum ea, quæ incumbunt il-
 li dignitati, vel officio: & videtur hoc dictum probari vlti-
 ma rationem naturalem, in cap. non est putanda, in fin. j.
 quæst. j. quia ignorantia mater cunctorum errorum ma-
 xime in sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium
 in populo Dei susceperunt, ut in c. ignorantia. xxxviii. di-
 st. & vide in c. illiteratos. xxxvi. dist. Sed sufficit me-
 diocris scientia in clerico, ut in c. cum nobis olim, de ele-
 ctio. & vide glo. in d. c. illiteratos. ubi tex. dicit: Illiterati,
 & corpore vitati non promouentur ad clerum. & ibi in
 ead. dist. dicitur: Sacerdotis est legis scientiam habere, non
 bellis orationibus vacare. Et de scientia Episcopi vide Ap-
 postolum in c. iij. ad Timoth. & in c. j. ad Titum. ubi mul-
 ta de scientia Episcopi. Et Episcopus debet habere scien-
 tiam iuris canonici, cum secundum illam debeat iudicare;
 & est scientia approbatissima, & liber & Decreti est appro-
 batus propter longam operis obseruantiam. Et hanc ra-
 tionem dilata, ut per Felin. & docto. in c. ij. de rescrip. qui-
 bus adde Ioan. Andr. in c. ex parte, de seu. ubi videtur fir-
 mare, quod volumen Decretorum sit approbatum, licet

non dicta Gratiani. & ibi Panor. dicit, quod ex quolibet Decretorum communiter, & à multis annis citra fuit publice lectus in scholis sollemnissimis, & continetur in se rationem, & ipsius dicta communiter sunt recepta, & allegata in tribunalibus Pontificum, & principum, ab omnibus custodienda sunt. Itaque dicta Patrum, & Pontificum, de quibus in Decretis, sunt approbata, non quia in eo volumine comprehendantur, sed autoritate ipsorum scribentium, quorum sententiæ sunt generaliter per ecclesiam approbata, c. j. xx. dist. c. si Romanorum. xix. dist. & c. sancta Romana ecclesia. xv. distinct. Et Dominicus in c. quis nesciat. ix. dist. dicit, quod dicta sanctorum scripta in libro Decretorum sunt ab ecclesia approbata. Et Archid. dicit, quod liber Decretorum ab ecclesia est receptus, & approbatus quod ad auctoritates, quas Gratianus inducit, non autem quod ad solutiones Gratiani: Vnde quædam possumus reprehendi ab illis, quibus veritas magis illuxit. Et opinio Archidiaconi præualet alijs, ut per Felin. in c. canonum. de constit. Quod quidem diuinum opus Eugenius Pontifex approbavit, & legendum publico gymnasio concessit, quia fundamentum est iuris canonici. Et quando fuerit facta compilatio Decretorum, vide Alber. de Iustiniani C. confirmando ad finem: & vide Bellam. ram in procemio decreti, vbi multa dixit.

Ex supradictis itaque colligemus, quod quando Episcopi instituunt aliquem in beneficio, instituunt personam idoneam obseruando iura, ut in c. graue, de præbend. & sic intelligitur tex. in c. conquirente, de offi. iudicis ordinarij, vbi dicitur, quod j. apud ordinarium est libera dispositio beneficiorum sibi subiectorum. Habet etiam Papa liberam dispositionem beneficiorum, ut in c. ij. de præben. in vj. Sed Romanus Pontifex olim raro faciebat gratias beneficiales: vnde in volumine Decretorum non fatigamus in his: ut per Panor. in c. mandatum, de rescript. Inceperunt demum dare primo rogando, postea præcipiendo, & executores dando: nec de facili grauabat Papa ecclesiam, si de vno tantum, & in illis reservationibus ponebat clausulam, si pro alio non scripserimus, vel æquipollentem. si

sit tex. in c. constitutus, & c. capitulum sanctæ crucis, & c.
 ex insinuatione, & c. mandatum, cum duobus sequen. de
 rescript. Procedente tempore à principio factæ sunt gra-
 tia datis executorialibus. c. pro illorum, de præben. c. pro-
 posuit, de conce. præben. Demum tempore Innocentij IIII.
 dabatur beneficium acceptandi. c. quia cunctis, de con-
 ces. præben. in vj. ad quod fortificandum addita est clau-
 sula Decreti irritantis Clementis I, de conce. præben. Sic
 in reservationibus nec vnam inuenies in volumine Decre-
 torum, vt notat Dominicus in c. duobus, de rescript. Post-
 modum cœperunt generales, & speciales reservationes ad
 certa beneficia. c. ij. de præben. in vj. facit tex. in extrauag.
 Execrabilis. Ideo cauebit sanctissimus Papa, & alij Episco-
 pi promouere ad ordinem sacrorum, aut dare beneficium
 homini indigno, neglecto digno: quia dignus est opera-
 rius mercede sua. Et imponendo finem materiae præsentis
 capituli allego tex. admirabile in c. qui ecclesiasticis. xxxvj.
 dist. vbi litera dicit: Qui ecclesiasticis disciplinis per ordi-
 nem non est imbutus, & temporum approbatione diuinis
 stipendijs non est eruditus, nequaquam ad summum eccle-
 siæ sacerdotium aspirare præsumat, & non solum in eo
 ambitio inefficax habeatur, verum etiam ordinatores eius
 careant eo ordine, quem contra præcepta patrum credide-
 runt præsumendum. Ecce t. quod sacrarum literarum 13
 oportet Episcopum habere peritiam. vnde in veteri testa-
 mento inter cætera ornamenta Pontifex rationale ferebat
 in pectore, in quo scribebatur manifestatio, & veritas,
 quia in pectore Pontificis manifesta debet esse cognitio
 veritatis. Hinc etiam vestes, quibus arca portabatur, iu-
 giter annulis erant inserti, vt cum arca esset portanda,
 nulla esset, vel fieret mora de intromittendis vestibus,
 quia prædicatores, per quos ecclesiæ circumfertur, sacræ
 literis semper debent insillere, ne tunc quærant disce-
 re, cum ex officio alios debeant docere. Hinc etiam Da-
 uid prius ex gratia spiritus sancti donum scientiæ percepit,
 & postea administrationem regni assecutus est. Salomon
 quoque non diuitias, non longa tempora huius vite, sed
 sapientiam à Deo expetiit, & impetrauit. Hinc etiā Dñs
 prius

prius posuit verba sua in ore prophetae, & postea constituit eum super gentes, & regna, dicens ad Hieremiam: Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce constitui te super gentes, & regna. Hinc etiam Malachias: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt de ore eius, quia angelus Domini exercituum est. Hinc etiam idem Saluator noster prius in medio doctorum sedit audiens illos, & interrogans, & postea predicare cepit, quia prius quisque discere, & postea predicandi officium usurpare debet. Hinc etiam Salomon ait: Prius tempus tacendi, & postea loquendi; quia veritas prius tacendo discitur, & postea loquendo predicatur. Hinc idem Dominus ait: Qui audit, dicat, veni. Hinc etiam prius Apostolos docuit, deinde eos ad predicandum misit, dicens: Estote prudentes, sicut serpentes, & simplices, sicut columbae. Sic etiam post resurrectionem prius illis sensum aperuit, & scripturas explanavit, & postea dixit eis: Euntes in mundum vniuersum, &c. Vnde cum de quinque panibus quinque millia hominum vellet reficere, prius panes accipiens fregit, & postea discipulis dedit, & post eos demum turbis apposuit: quia sacramenta legis, & prophetarum prius dissimulando exposuit, & postea eorum scientiam discipulis dedit, & per eos tandem illam fidelibus dispensauit. Hinc Petrus etiam cum rectoribus ecclesiae scriberet, ait: Parati esse debetis reddere rationem omni poscenti vos satisfactionem de ea fide, & spe, quae in vobis est. Hinc etiam Paulus scribens ad Tim. ait: Attende lectioni, & exhortationi, & doctrinae. Ex quibus omnibus liquido colligitur, quod non sufficit praelatis bona conuersatio, & morum honestas, nisi addatur scientia doctrinae. Vnde sacerdotes ingressuri templum tabernaculi prius lauabantur in labio aeneo, quod fecerat Moyses ex speculis mulierum. Hinc etiam in canticis canticorum, oculi, per quos praelati ecclesiae intelliguntur, assimilantur columbis, qui residunt iuxta fluentia plenissima. Et clerici habentes curam animarum debent scire articulos fidei explicito. xxxviij. dist. c. j. & ij. sed Episcopi tenentur plus scire, ut omni poscenti reddant rationem. c. qui ecclesiasticis. §. ecce. xxxvj. dist. &c.

& c. omnes. xxxviij. dist. vbi leguntur ea, quæ oporteat sci-
re eum, qui Episcopus est ordinandus. Et Episcopus ha-
beat apud se sapientes, Panor. in Rubr. de sum. Trinit. Et
laici debent scire articulos fidei implicite. Explicite ¶ sci- 13
re, est explicare articulos fidei, distinguere, & defendere;
implicitè verò est credere secundum quod ecclesia credit,
ita quod suam fidem submittat fidei ecclesie. Sed in mate-
ria hac non tradas obliuioni tex. in c. ignorantia. xxxviij.
dist. vbi litera dicit: Ignorantia mater cunctorum errorum
maximè in sacerdotibus Dei euitanda est, qui docendi of-
ficiū in ecclesia Dei susceperunt. Sed clericis ¶ inferio. 14
ribus videtur sufficere, si credant implicitè, sicut & laici:
debent tamen aliquid plus scire de sacramento altaris, in
quo quotidie versantur. Sed si habent expensas, tunc pec-
cant, si non instant, vt plus sciant, quàm laici. ita docto. in
Rubr. de sum. Trin. & fide catho. & præcipue vide Panor.
ibi, & ibi de articulis fidei. Et vide Durandum in tertio li-
bro sententiarum. xxv. dist. quæst. j.

ORDO EPISCOPALIS QUADRI-
partitus: & de his, quæ ad hunc ordinem
pertinent. Cap. VIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopali ordo quadripartitus.
- 2 Ordo quid sit.
- 3 Qui, & quot sint Episcopatus ordines.
- 4 Ecclesie sacramenta quæ, & quot sint.
- 5 Sacri ordines qui dicantur.
- 6 Nomen ordinis à canonico largius accipitur, asserendo, Episco-
patum ordinem esse.
- 7 Solus Petrus fuit Episcopus ordinatus.
- 8 In quibus differant Episcopi à simplicibus sacerdotibus.
- 9 Sacerdotes quanto digniores fuerint, tanto facilius exas-
diuntur.
- 10 Quatuor sunt Patriarchales sedes.